

สภาแฟรงก์เฟิร์ตกับการปฏิวัติแห่งปรัสเซียใน ค.ศ. 1848 :
การสร้างจุดเริ่มต้นแห่งการรวมชาติเยอรมัน
Frankfurt Parliament and Prussian Revolution in 1848 :
The Beginning of German Unification

ธิติพงษ์ มีทอง

Dhitiphong Meethong

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Program in Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Nakhon Pathom Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาความสัมพันธ์ของสถานภาพทางการเมืองระหว่างสภาแฟรงก์เฟิร์ตกับการปฏิวัติแห่งปรัสเซียใน ค.ศ. 1848 ผลจากการศึกษาพบว่า หลังสงครามโปเลียนสิ้นสุดลง นครรัฐเยอรมันได้อุบัติขึ้นอีกครั้งหลังจากการประชุมใหญ่แห่งเวียนนาเมื่อ ค.ศ. 1815 แต่อย่างไรก็ดี เพียงสามทศวรรษต่อมาก็ได้เกิดการปฏิวัติครั้งใหญ่ทั่วยุโรปใน ค.ศ. 1848 การปฏิวัตินี้ดังกล่าวยังได้ลุกลามมาถึงนครรัฐต่าง ๆ ในเยอรมันรวมถึงในปรัสเซีย เหตุการณ์ดังกล่าวถูกเรียกว่าการปฏิวัติเดือนมีนาคม (March revolution) ทั้งนี้การจลาจลครั้งดังกล่าวยังเกิดขึ้นที่นครรัฐต่าง ๆ ของเยอรมันเนื่องมาจากการตื่นตัวกระแสชาตินิยมของเยอรมัน รวมถึงการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยนครรัฐเยอรมันออกจากรูปแบบการปกครองเก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งเป็นกระแสอนุรักษนิยมที่ฝังรากลึกมายาวนานนับตั้งแต่สมัยยุคกลาง ภายหลังจากการปฏิวัติทั่วเยอรมันรวมถึงในปรัสเซีย แกนนำปฏิวัติคนสำคัญต่างได้ร่วมใจกันจัดตั้งสภาแฟรงก์เฟิร์ตขึ้นซึ่งมีสถานะเป็นสภาแห่งชนชาติเยอรมัน แกนนำปฏิวัติเหล่านี้ต่างปรารถนาที่จะให้สภาดังกล่าวเป็นศูนย์รวมของการรวมชาติเยอรมันขึ้นอีกครั้งหลังจากที่พระเจ้านโปเลียนทรงยุบจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ลงในวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1806 แม้ว่าในช่วงแรกสภายังประสบความล้มเหลวในการ

รวบรวมเหล่าสมาชิกนักปฏิวัติทั่วดินแดนเยอรมัน แต่ทว่าเมื่อปรัสเซียฟื้นฟูอำนาจจนกลับนิยมได้ ทำให้แนวทางการปฏิรูปของนักปฏิวัติมีอันต้องสิ้นสุดลงและนำไปสู่การปิดฉากของสภาแฟรงก์เฟิร์ตที่มีอายุได้เพียงปีเดียว แต่อย่างไรก็ดี แม้สภาแฟรงก์เฟิร์ตจะยุบตัวลง ทว่าอุดมการณ์และแนวคิดของการสร้างชาติเยอรมันก็กำลังจะเบ่งบานขึ้นในไม่ช้า

คำสำคัญ: สภาแฟรงก์เฟิร์ต, การปฏิวัติแห่งปรัสเซีย, การรวมชาติเยอรมัน

Abstract

This article aims to study the relation of Frankfurt parliament and Prussian revolution in 1848. The result of this study showed that after Napoleonic war, German city – states were reborn after congress of Vienna in 1815. Only three decades, however ; Europe faced with the great revolution in 1848. This revolution also expanded in German city – states including to Prussia. The riot was named “March revolution”. This turbulence in German territory was triggered by nationalism including of the liberation from the old regime since the middle ages of Europe. After revolutions in many German city – states, the leaders unanimously formed the Frankfurt parliament, the pan – German council. These reformers wished this parliament to be the German center again after that Napoleon, the French emperor, dissolved Holy Roman Empire on 6th August 1806. Even though in the early, Frankfurt parliament fulfilled the German unison idea, finally when Prussian governor could recover the conservative power, so the reformers’ roadmap disappeared, leading to the end of Frankfurt parliament, only a year council. On the other hand, the Frankfurt parliament dissolved , the ideology of German unification was to grow in recently.

Keyword: Frankfurt Parliament, Prussian Revolution, German Unification

จุดประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิวัติในปรัสเซียใน ค.ศ. 1848 กับการก่อตั้งสภาแฟรงก์เฟิร์ตของเยอรมัน
2. ศึกษาถึงความสำคัญของสภาแฟรงก์เฟิร์ตกับแนวคิดการรวมชาติเยอรมัน

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้อาศัยหลักฐานทุติยภูมิได้แก่หนังสือภาษาต่างประเทศเป็นสำคัญ เนื่องจากไม่มีหนังสือภาษาไทยเพียงพอที่จะศึกษาประเด็นนี้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้ง การศึกษาเรื่องนี้ผู้เขียนเริ่มศึกษาตั้งแต่การขยายตัวของลัทธิชาตินิยมที่เกิดขึ้นหลังสมัยสงครามโปเลียนสิ้นสุดลงซึ่งกลายเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่ก่อให้เกิดลัทธิชาตินิยมในเยอรมันขึ้น จวบจนกระทั่งการปฏิวัติครั้งใหญ่ในยุโรปอุบัติขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1848 นครรัฐเยอรมันหลายแห่งรวมถึงปรัสเซียก็ได้รับแรงกระแทกจากการปฏิวัตินี้ดังกล่าวจนนำมาสู่การจัดตั้งสภาแฟรงก์เฟิร์ตซึ่งเป็นสภาแห่งชนชาติเยอรมัน ทั้งนี้การปฏิวัตินี้จะทำให้สภาดังกล่าวเป็นที่รวมตัวของสมาชิกทั่วทั้งนครรัฐเยอรมันและนำมาสู่การหลอมรวมชาติเยอรมันขึ้น จากนั้นผู้เขียนนำข้อมูลจากเอกสารต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาอย่างละเอียดรวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเรียบเรียงพรรณนาเพื่อให้เกิดความเข้าใจทางประวัติศาสตร์

การขยายตัวของลัทธิชาตินิยมในเยอรมัน

นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 นครรัฐเยอรมันยังคงอยู่ใต้การปกครองของอาณาจักรฮอสเตรีย ประวัติศาสตร์เยอรมันไม่ได้เป็นเอกภาพเหมือนดังเช่นทุกวันนี้ เนื่องจากเยอรมันมีดินแดนที่ประกอบด้วยกลุ่มนครรัฐต่าง ๆ มากมายทั้งเจ้าราชรัฐและเจ้าเอระนครรัฐ ด้วยเหตุนี้ดินแดนเยอรมันจึงมีรูปแบบการปกครองและรัฐธรรมนูญที่แตกต่างกันออกไปอย่างสิ้นเชิงแต่อย่างไรก็ดี ภายหลังจากนครรัฐเยอรมันจำนวนมากเข้าสู่สงครามโปเลียนซึ่งเป็นมหาสงครามขนาดใหญ่ของยุโรปในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 เป็นต้น แนวคิดชาตินิยมและเสรีนิยมจากฝรั่งเศสก็เริ่มไหลบ่าเข้าสู่เยอรมันและเติบโตขึ้นทั่วเยอรมันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป้าหมายที่สำคัญของการเคลื่อนไหวคือการเรียกร้อง

ให้ชนชาวเยอรมันที่กระจัดกระจายกลับเข้ามารวมกันอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เขาถูกจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ต้องถูกยุบลงใน ค.ศ. 1806 สมัยการปกครองของพระเจ้านโปเลียน

การเรียกร้องกระแสดาตินิยมเพื่อรวมตัวกันเกิดขึ้นครั้งแรกในขบวนการเบอร์เคินชาฟท์ (Burschenschaft movement) ขบวนการดังกล่าวถือเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เยอรมันเกิดการหล่อหลอมเป็นเอกภาพทั้งการเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ขบวนการชาตินิยมหรือขบวนการเบอร์เคินชาฟท์ได้รับอิทธิพลมาจากสงครามการปลดปล่อยเพื่อเสรีภาพในช่วงที่ชาวเยอรมันรวมตัวกันต่อสู้กับกองทัพของพระเจ้านโปเลียน (Brose, 1997: 87) สงครามในครั้งนั้นจึงถือเป็นสัญลักษณ์สำคัญของการสร้างความสามัคคีของคนภายในชาติ ทั้งนี้ขบวนการเบอร์เคินชาฟท์เป็นการเคลื่อนไหวของนักศึกษาที่เกิดขึ้นที่ปราสาทวาร์ทบูร์ก (Wartburg castle) ใน ค.ศ. 1817 โดยมีจุดมุ่งหมายปลุกจิตสำนึกของคนที่พูดภาษาเยอรมันร่วมกัน โดยนักศึกษาชาว 500 คนได้รวมตัวกันที่ปราสาทวาร์ทบูร์กซึ่งครั้งหนึ่งสาธุคุณมาติน ลูเธอร์เคยใช้เป็นที่พักหลบซ่อนภัยเมื่อ 300 กว่าปีมาแล้ว (Craig, 1980: 206) นักศึกษากลุ่มดังกล่าวนี้ได้แสดงจุดยืนอุดมการณ์ของความเป็นเอกภาพในเยอรมัน ดังนั้นปราสาทดังกล่าวจึงกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการเชื่อมต่อระหว่างดินแดนต่าง ๆ ในเยอรมัน อีกทั้งต่อมาจึงได้มีการเผยแพร่อุดมการณ์แนวคิดดังกล่าวออกไปทั่วดินแดนเยอรมัน

การตื่นตัวของขบวนการเบอร์เคินชาฟท์ของนักศึกษาเยอรมันทำให้ผู้นำฝ่ายอนุรักษนิยมในออสเตรียโดยเฉพาะเม็ทเทอร์นิชหวาดเกรงเป็นอย่างมากเนื่องจากขบวนการดังกล่าวเป็นการต่อต้านอำนาจของออสเตรียโดยตรง อีกทั้งในเวลาต่อมาขบวนการนักศึกษายังได้เพิ่มระดับความรุนแรงโดยมีการลอบสังหารผู้นำฝ่ายอนุรักษนิยมของทางการอย่างเช่น ค็อทเซบู (von Kotzebue) เมื่อ ค.ศ. 1819 โดยกลุ่มนักศึกษาหัวรุนแรง ดังนั้นทางการออสเตรียจึงได้ออกกฎหมายแห่งคาร์ลสbad (Carlsbad Decrees) ซึ่งเป็นแถลงการณ์ที่ตอบโต้ขบวนการชาตินิยมต่าง ๆ รวมทั้งขบวนการเบอร์เคินชาฟท์ในเยอรมัน เม็ทเทอร์นิชยังเพิ่มมาตรการความเข้มงวดมากขึ้นด้วยการแสดงปฏิกิริยาต่อต้านขบวนการชาตินิยม เช่น การสั่งห้ามนักศึกษาพูดหรือแสดงความคิดเห็นในด้านการเมืองทั้งยังสั่งปราบปรามผู้ที่ต่อต้านคำสั่งจากทางการออสเตรีย (Brose, 1997: 98) ดังนั้นขบวนการเบอร์เคินชาฟท์จึงเปลี่ยนรูปแบบเป็นขบวนการใต้ดินและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างลับ ๆ ขบวนการใต้ดินเบอร์เคินชาฟท์ยังมีการออก

แผ่นพับเรื่องการปฏิวัติใน ค.ศ. 1820 (German and the Revolution 1820) ซึ่งเป็น จุลสารใต้ดินโดยมีโยฮันน์ กอร์เรสเป็นบรรณาธิการ จุลสารดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายในการ ปลุกเร้าอุดมการณ์ของการรวมชาติเยอรมันด้วยพลังนักศึกษา

แม้ว่าภายหลังจากการประชุมแห่งเวียนนา เหล่ามหาอำนาจจะมีมติร่วมกัน ในการปราบปรามขบวนการชาตินิยมที่เกิดขึ้นทั่วยุโรปรวมทั้งในเยอรมัน รวมถึง ออสเตรียก็ได้แสดงปฏิกิริยาตอบโต้กลุ่มชาตินิยมเยอรมันอย่างรุนแรง แต่อย่างไร ก็ตามขบวนการชาตินิยมในเยอรมันยังคงเคลื่อนไหวอยู่อย่างต่อเนื่องแม้จะถูกทางการ ปราบปรามอย่างหนักก็ตาม เหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อมีการจัดเทศกาล ฮัมบัทซ์ (Hambach festival) ขึ้นที่เมืองฮัมบัทซ์ในแคว้นบาวาเรีย (Schulze, 2001: 115) เทศกาลดังกล่าวนี้ถูกจัดขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1832 โดยมีประชาชนที่เดินทาง มาจากทั่วนครรัฐเยอรมันกว่า 30,000 คนเข้าร่วมงานดังกล่าว เทศกาลดังกล่าวนี้ จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการคัดค้านเยอรมันโดยมีการนำสินค้าพื้นเมืองในแต่ละนครรัฐ ต่าง ๆ มาจัดจำหน่ายไว้ร่วมกัน การจัดงานดังกล่าวยังได้เสริมสร้างให้ประชาชนเยอรมัน มีความรู้สึกถึงความเป็นพี่น้องร่วมกันมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ดีภายหลังจากนักชาตินิยมหัวรุนแรงได้ลอบสังหารคือทเชบู นักอนุรักษนิยมสายนิยมออสเตรียเมื่อ ค.ศ. 1819 ทำให้เม็ทเทอร์นิชปราบปราม ขบวนการชาตินิยมอย่างรุนแรงรวมทั้งงานเทศกาลฮัมบัทซ์ที่ถูกจับตาจากทางออสเตรีย ด้วยเช่นกันเนื่องจากเป็นภัยคุกคามต่อการปกครองของออสเตรีย (Brose, 1997: 242) ดังนั้นในวันที่ 28 มิถุนายน 1832 ออสเตรียจึงออกหลักการ 6 ข้อ (six articles) ซึ่งเป็นหลักการยืนยันอำนาจในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช นอกจากนี้ในเดือนต่อมา สมาชิกสายอนุรักษนิยมในสภาไคเซอแห่งแฟรงก์เฟิร์ตยังได้ออกกฎเพิ่มอีกสิบข้อ โดยเน้นหลักการของการปิดบังข่าวสารข้อมูล การจำกัดสิทธิบางประการของการรวมตัว ของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการรวมตัวของสาธารณชน

กฎดังกล่าวยังบังคับสมาชิกนครรัฐเยอรมันต้องส่งกองกำลังทหารเมื่อเกิด จลาจลขึ้นในนครรัฐใดก็ตามทั้งนี้เพื่อเป็นการปราบปรามลัทธิชาตินิยมไม่ให้แพร่กระจาย ไปยังพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของนครรัฐเยอรมัน มาตรการดังกล่าวประสบความสำเร็จเช่น กัน ดังเช่นกรณีที่แคว้นพาลาไทน์ที่เกิดจลาจลขึ้นจนทำให้เจ้าฟรีเด (Prince Wrede) ทรงนำกองทหารของแคว้นบาวาเรียปราบปรามกลุ่มกบฏในแคว้นดังกล่าว ผลของ

การออกมาตรการดังกล่าวยังทำให้นักพุดชาตินิยมของขบวนการอัมบัททหลายคนต้องถูกจับกุมในข้อหายุยงส่งเสริมการเกิดจลาจล เช่น คาร์ล ไฮน์ริช บรูกเกมานน์ (Karl Heinrich Bruggemann) นักศึกษาคณะนิติศาสตร์และยังเป็นเลขาธิการของสมาคมเบอร์เคินชาฟท์ก็ได้ถูกนำตัวไปขึ้นศาลพิจารณาที่ปรัสเซีย

แต่อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดการจลาจลครั้งใหญ่ทั่วยุโรปใน ค.ศ. 1848 ก็เกิดขึ้นและลุกลามไปทั่วทั้งแผ่นดินเยอรมันรวมทั้งออสเตรียมีการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 1848 โดยเฉพาะที่กรุงเวียนนาในจักรวรรดิออสเตรีย การประท้วงครั้งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าชนชั้นกลางและชนชั้นล่างมีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นทำให้เจ้าเมืงเทอริชต้องลาออกจากตำแหน่งอัครเสนาบดีแห่งออสเตรียและลี้ภัยการเมืองไปอังกฤษ ในขณะที่เยอรมันนั้นแม้ว่าในช่วงแรกผู้นำการจลาจลประสบความสำเร็จในช่วงแรกของการปลุกเร้าเรียกร้องความชอบธรรมจากผู้ปกครอง ทว่าในช่วงหลังฝ่ายอนุรักษนิยมก็สามารถปราบปรามกระแสของการจลาจลดังกล่าวได้ ขณะที่อาณาจักรปรัสเซียเองซึ่งเป็นมหาอำนาจชั้นนำของเยอรมันในช่วงเวลานั้นก็ได้รับผลกระทบจากการปฏิวัติ ค.ศ. 1848 ด้วยเช่นกัน การปฏิวัติครั้งดังกล่าวยังได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างอำนาจการบริหารของปรัสเซียเป็นอย่างมาก

การปฏิวัติใหญ่ในปรัสเซียกับบทบาทผู้นำของนครรัฐเยอรมัน

ช่วงที่ผู้ชนในนครรัฐเยอรมันหลายแห่งทำการเรียกร้องการปฏิรูปครั้งใหญ่ทั่วทั้งเยอรมันนั้นการเคลื่อนไหวการปฏิรูปก็เกิดขึ้นในปรัสเซียในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848 เช่นกันเมื่อผู้ชนชาวปรัสเซียได้มารวมตัวกันที่เทียร์การ์เทิน (Tiergarten) (Randers-Pehrson, 1999: 262) กลางกรุงเบอร์ลินเมืองหลวงของอาณาจักรปรัสเซียเพื่อเรียกร้องให้พระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 กษัตริย์แห่งปรัสเซียทรงยินยอมรับเงื่อนไขของผู้เรียกร้องต่อการปฏิรูปการเมืองการปกครอง ท่ามกลางกระแสการกดดันอย่างหนักจากผู้ชนรวมถึงกระแสของการปฏิวัติที่ลุกลามอย่างรวดเร็วทั่วทั้งเยอรมันจึงทำให้พระองค์ทรงยินยอมรับข้อเสนอของประชาชนโดยทรงมอบรัฐธรรมนูญใหม่รวมถึงการให้สิทธิการเลือกตั้งในระบอบรัฐสภาและการให้เสรีภาพในการนำเสนอข้อหาอาชญากรรมนอกเหนือจากนี้พระองค์ยังทรงให้สัญญาว่าจะทรงนำพาอาณาจักรปรัสเซียเข้าร่วมกับนครรัฐเยอรมันในเวลาไม่ช้าไม่นานนับจากนี้

แต่อย่างไรก็ดี แม้ทางการจะได้แจ้งเจตนารมณ์ของพระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ให้แก่ฝูงชนที่มารวมตัวกันและได้ประกาศให้สลายการชุมนุม แต่ทว่าประชาชนยังคงรวมตัวกันอย่างต่อเนื่องและยังไม่มีทีท่าที่จะสลายการชุมนุมแต่อย่างใดทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่แกนนำปรัสเซียยังคงจับตาการเคลื่อนไหวของแกนนำปฏิรูปในแต่ละนครรัฐเยอรมันว่าประสบความสำเร็จในการเรียกร้องการปฏิรูปมากน้อยเพียงใดแรงกดดันดังกล่าวทำให้ทางรัฐบาลจำต้องส่งกองทัพมาควบคุมฝูงชนที่เทียร์กาเทินและส่งผลให้เกิดการปะทะกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ระหว่างประชาชนกับรัฐบาลจนทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมากหลังเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างฝูงชนกับรัฐบาล พระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 จึงทรงออกแถลงการณ์อีกครั้งโดยทรงให้ความมั่นใจแก่สาธารณะชนปรัสเซียว่าพระองค์จะทรงปฏิรูประบบราชการแผ่นดินตามที่ได้ให้สัญญาไว้ อีกทั้งต่อมาในวันที่ 21 มีนาคมปีเดียวกันพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปตามท้องถนนพร้อมกับเหล่าเสนาบดีและนายทหารระดับสูงเพื่อไปยังสุสานฟรีดริชชานน์ (Friedrichshain) เพื่อแสดงความเสียพระทัยต่อการสูญเสียชีวิตของประชาชนที่ออกมาเคลื่อนไหวในครั้งนี้ (Randers-Pehrson, 1999: 283) นอกจากนี้ยังทรงมีรับสั่งให้ปล่อยนักโทษการเมืองที่ออกมาเคลื่อนไหวครั้งนี้ด้วยเช่นกันเพื่อเป็นการบรรเทาความขัดแย้งต่อมวลชน

ในช่วงเวลาแห่งการปฏิวัติทั่วเยอรมันรวมถึงในปรัสเซียนั้นแกนนำปฏิรูปเสรีนิยมได้ร่วมกันจัดตั้งสภารัฐธรรมนูญแห่งชาติ (constituent national assembly) ขึ้นที่เมืองแฟรงก์เฟิร์ต (Free City of Frankfurt) ซึ่งเป็นเสรีรัฐนครที่สำคัญของเยอรมัน ทั้งนี้สมาชิกส่วนใหญ่ในสภามาจากการรวมตัวของบรรดาสมาชิกที่เคลื่อนไหวทางการเมืองก่อนหน้าโดยอาศัยโบสถ์เซนต์ปอล (St. Paul's Church) ในเมืองแฟรงก์เฟิร์ตเป็นสถานที่เคลื่อนไหวทางการเมือง สมาชิกส่วนใหญ่เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นแกนนำคนสำคัญของการปฏิรูปทั้งสิ้น ต่อมาสภาดังกล่าวถูกขนานนามว่ารัฐสภาแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt parliament) อีกทั้งยังมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการจากเหล่าสมาชิกทั่วเยอรมันว่าสภาแห่งชาติเยอรมันทั้งปวง (all-German national assembly) สภาดังกล่าวนี้นับเป็นสภาอุดมคติที่แกนนำเสรีนิยมของเยอรมันต้องการสร้างขึ้นเพื่อรองรับความหลากหลายของสมาชิกเยอรมันในนครรัฐต่าง ๆ สภาดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของ

การรวมชาติเยอรมันขึ้นอีกครั้งสภาแฟรงก์เฟิร์ตประกอบด้วยตัวแทนของประชาชนที่ถูกเลือกมาจากนครรัฐต่าง ๆ ทั่วเยอรมันรวมทั้งปรัสเซียโดยมีการเปิดประชุมขึ้นครั้งแรกในวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1848

ในระยะแรกสภารัฐธรรมนูญแห่งชาติหรือสภาแฟรงก์เฟิร์ตประกอบด้วยสมาชิกที่ดำรงตำแหน่งอาชีพทางสังคมที่หลากหลาย เช่น เจ้าหน้าที่รัฐบาลจำนวน 122 คน ผู้พิพากษาจำนวน 95 คน ทนายความ 81 คน อาจารย์จำนวน 103 คน ผู้ประกอบกิจการจำนวน 17 คน แพทย์ 15 คน และเจ้าที่ดิน 40 คน สมาชิกส่วนมากล้วนแล้วแต่เป็นพวกเสรีนิยมฝ่ายปฏิรูปทั้งสิ้นแต่อย่างไรก็ดี สภาดังกล่าวนี้ก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นสภาแห่งนักวิชาการอย่างแท้จริงเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่ทรงความรู้ นอกจากนี้ยังมีนักการเมืองสายปฏิรูปที่มีความสามารถดำรงตำแหน่งในสภาด้วย ต่อมาทางสภารัฐธรรมนูญแห่งชาติแฟรงก์เฟิร์ตได้มีการแต่งตั้งอาร์ชดยุกโยฮันน์ (Archduke John ค.ศ. 1782 – 1859) แห่งออสเตรียเป็นผู้สำเร็จราชการแห่งจักรวรรดิ (Imperial Vicar) ทั้งนี้เนื่องจากออสเตรียต้องการวางรากฐานอำนาจในสภาใหม่ด้วยการคานอำนาจกับปรัสเซียโดยการแสวงหาพันธมิตรนครรัฐเยอรมันท่ามกลางการจลาจลทางการเมืองครั้งใหญ่ในยุโรปซึ่งในทั้งปรัสเซียและออสเตรียต่างก็ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าออสเตรียจะมีสถานะเป็นผู้สำเร็จราชการแห่งจักรวรรดิในสภา ทว่าสมาชิกนครรัฐเยอรมันส่วนหนึ่งที่ซึ่งออสเตรียก็พยายามหาฐานเสียงสนับสนุนให้ปรัสเซียขึ้นเป็นผู้ปกครองแห่งจักรวรรดิเยอรมันโดยใช้สภาแฟรงก์เฟิร์ตเป็นฐานเสียงสำคัญในการรวมชาติ

หลังเหตุการณ์ปฏิวัติครั้งใหญ่ได้ยุติลงในหลายนครรัฐราวเดือนพฤษภาคมของปีเดียวกันนั้นพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 4 ซึ่งทรงหวั่นวิตกต่อการจลาจลครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในปรัสเซียจึงทรงรับสั่งให้มีการจัดตั้งสภาขึ้นอีกแห่งที่กรุงเบอร์ลินเพื่อตอบสนองความต้องการต่อแนวทางเสรีนิยมของแกนนำปฏิวัติปรัสเซียเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 หลังจากการสภาแฟรงก์เฟิร์ตเปิดประชุมสภาเพียง 4 วันเท่านั้น สภาดังกล่าวถูกเรียกว่าสภาแห่งชาติปรัสเซีย (Prussian National Assembly) (Holborn, 1982: 71) สภาแห่งชาติปรัสเซียประชุมครั้งแรกที่ Sing-Akademie zu Berlin ซึ่งเป็นตึกดนตรีเก่าแก่แห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเบอร์ลินโดยใช้เป็นที่ร่างรัฐธรรมนูญ การออกกฎหมาย

การเลือกตั้งโดยย้าเน้นในเรื่องของความเสมอภาคในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสากล (universal suffrage) ซึ่งสมาชิกที่ได้รับเลือกจะได้เข้าไปเป็นผู้แทนในสภาแห่งชาติปรัสเซีย สมาชิกสภาได้เริ่มต้นการร่างรัฐธรรมนูญโดยมีการตกลงร่วมกับกษัตริย์ในการประสานความร่วมมือกันพระเจ้าเฟรเดอริควิลเลียมที่ 4 ทรงกำหนดรูปแบบรัฐธรรมนูญของปรัสเซียให้เป็นไปในกรอบของราชาธิปไตย (monarchist constitution) เพื่อเป็นการลดทอนแนวคิดประชาธิปไตยซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสถานะของสถาบันกษัตริย์

ภายหลังจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญของสภาแห่งชาติปรัสเซียไม่นานนักพระเจ้าเฟรเดอริคที่ 4 ทรงออกพระราชโองการยุบสภาแห่งชาติปรัสเซียในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 1848 และทรงออกพระราชโองการจัดตั้งสภาผู้แทน (Landtag) ซึ่งเป็นระบบรัฐสภาที่ประกอบด้วยสภานหรือสภาขุนนาง (house of lords) และสภาล่างหรือสภาสามัญ (house of representative) ทั้งนี้สภาทั้งสองส่วนยังคงอยู่ภายใต้ระบบรัฐธรรมนูญราชาธิปไตยซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญใหม่แห่งปรัสเซียดั้งเดิม นอกจากนี้ พระเจ้าเฟรเดอริคก็ยังคงแทรกแซงอำนาจการบริหารของรัฐสภาอยู่เป็นระยะ ขณะเดียวกัน ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้พลังของการเรียกร้องประชาธิปไตยในหลายแห่งของเยอรมันได้ลดลงอย่างรวดเร็ว ขณะที่ฝ่ายอนุรักษนิยมก็สามารถรวบรวมอำนาจเข้าขึ้นมาได้

ความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั่วเยอรมันทำให้บิสมาร์กอัศวินาปติของปรัสเซียรวมทั้งเหล่านายทหารระดับสูงของออสเตรียที่กรุงเบอร์ลินต่างรู้สึกเป็นกังวลต่อสถานการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นทั่วทั้งเยอรมันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเดินขบวนเรียกร้องของฝูงชนในหลายพื้นที่ของเยอรมันยังคงเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ เนื่องจากพวกเขาต้องการเรียกร้องให้เพิ่มบทบัญญัติบางประการเพิ่มเติมซึ่งพวกเขายังมองว่าโดยสาระสำคัญของเนื้อหารัฐธรรมนูญไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากแต่อย่างไร การเดินขบวนของประชาชนเพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้นหลังจากเหตุการณ์เดินขบวนประท้วงครั้งใหญ่ในเดือนมีนาคมต้นปีที่ผ่านมา เหตุการณ์เริ่มตึงเครียดมากขึ้นเมื่อพระเจ้าเฟรเดอริค วิลเลียมที่ 4 ทรงรับสั่งให้นายพลฟอน แรเงล (Von Wrangel) นำกองทัพบเข้ามาประจำการที่กรุงเบอร์ลินส่งผลให้สถานการณ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาลเข้าขั้นวิกฤตหนักมากยิ่งขึ้น (Holborn, 1982: 74) ต่อมาพระองค์ทรงตัดสินพระทัยยุบสภาแห่งชาติปรัสเซียพร้อมทั้งยังยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ได้ประกาศขึ้นก่อนหน้า

สภาแฟรงก์เฟิร์ต : รูปแบบของการรวมชาติเยอรมัน

อย่างไรก็ดี ความสำคัญของการปฏิวัติปรัสเซียยังคงอยู่ที่ความสำเร็จในการจัดตั้งสภาแฟรงก์เฟิร์ตของนักปฏิวัติเสรีนิยมปรัสเซียซึ่งถือได้ว่าเป็นสภาเลือกตั้งเสรีตามระบอบประชาธิปไตยครั้งแรกของชาวเยอรมันทั้งนี้สภาดังกล่าวยังได้ชื่อว่าเป็นสภาแห่งชาติชนชาวเยอรมันทั้งปวง (All-German National Assembly) ด้วยเช่นกัน สภาดังกล่าวมีการจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 และจัดให้มีสมัยประชุมสภาจัดขึ้นระหว่างวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 ถึง 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1849 ในนครแฟรงก์เฟิร์ต ทั้งนี้ปรากฏการณ์ของสภาดังกล่าวเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์การปฏิวัติเดือนมีนาคมซึ่งเกิดขึ้นทั่วนครรัฐเยอรมัน การประชุมสภาดังกล่าวยังก่อให้เกิดรัฐธรรมนูญแห่งแฟรงก์เฟิร์ตซึ่งถือได้ว่าเป็นการประกาศบทบัญญัติรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งเยอรมัน รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ยังเป็นการสนับสนุนขบวนการชาตินิยมและกลุ่มเสรีนิยมของขบวนการวอร์มาร์ช (Vormarz) รวมถึงยังเป็นการวางสิทธิขั้นพื้นฐานตามแนวทางประชาธิปไตยแบบรัฐสภาของเยอรมันด้วย

นอกจากนี้สภาแฟรงก์เฟิร์ตยังเป็นการรวมขอมอำนาจระหว่างแนวทางเสรีนิยมที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงการปฏิวัติกับการรักษารักษาอำนาจในระบอบอนุรักษนิยมที่เจ้าเม็ตเทอร์นิชแห่งออสเตรียพยายามดิ้นรนรักษาเอาไว้ในยุโรปด้วยเหตุนี้สภาแฟรงก์เฟิร์ตจึงมีแนวทางการเสนอรูปแบบรัฐธรรมนูญแบบราชาธิปไตย (constitutional monarchy) เพื่อเป็นการรักษาและรวมขอมอำนาจระหว่างฝ่ายอนุรักษนิยมกับฝ่ายปฏิวัติเสรีนิยมขึ้นซึ่งท้ายที่สุดทั้งสองฝ่ายต่างผลักดันแนวทางรัฐธรรมนูญตามกรอบที่พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 4 ทรงปรารถนาโดยมีการร่างการมอบอำนาจให้กษัตริย์ปรัสเซียดำรงตำแหน่งเป็นไกเซอร์ (Kaiser) หรือจักรพรรดิของชนชาวเยอรมันทั้งปวงในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 บทพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแฟรงก์เฟิร์ตยังกลายเป็นแบบฉบับให้กับรัฐธรรมนูญไวมาร์ใน ค.ศ. 1919 และยังคงกลายเป็นพื้นฐานกฎหมายของสหพันธ์รัฐเยอรมนี (Federal Republic of German) ใน ค.ศ. 1949 ด้วยเช่นกัน

ในช่วงแรกของการประชุมนั้นสมาชิกส่วนใหญ่ในสภาแห่งชาติแฟรงก์เฟิร์ตมีเอกภาพสูงมากเนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยชนชั้นกลางผู้มีการศึกษา นอกจากนี้จำนวนตัวแทนของสมาชิกยังมาจากขบวนการเบอร์เคินชาร์ฟซึ่งมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในอีกหลายนครรัฐ ด้วยเหตุนี้การรวมตัวของสมาชิกในสภาจึงวางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเสรีนิยมสภาแฟรงก์เฟิร์ตเริ่มประชุมครั้งแรกในวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 โดยมีผู้แทนที่มาจากหลายนครรัฐเยอรมันเข้าร่วมถึง 809 คน ที่ประชุมได้หารือถึงแนวทางการรวมชาติเยอรมันซึ่งในเวลานั้นมีนครรัฐต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก (Holborn, 1982: 59) นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายการให้สิทธิลงคะแนนเสียงสากล (universal suffrage) รวมถึงยังมีการออกพระราชบัญญัติในการเลือกตั้งทั้งทางตรงและทางอ้อมสมาชิกสภาแฟรงก์เฟิร์ตยังหวังที่จะบังคับให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด เมื่อมีการเปิดประชุมสภาขึ้นครั้งแรก ไฮริช ฟอน กาเกิร์น (Heinrich von Gagern) ได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาแฟรงก์เฟิร์ตคนแรก (Robertson, 1971: 149) กาเกิร์นยังได้สนับสนุนกลุ่มเอกภาพขวากลาง (Center-Right Unionist party) ซึ่งมีสมาชิกในสายพวกตนไว้กว่า 250 คนจึงทำให้มีอิทธิพลอย่างมากในสภาแฟรงก์เฟิร์ต กาเกิร์นยังเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันนโยบายการรวมนครรัฐเยอรมันเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งนี้เขาเน้นย้ำว่าการที่เยอรมันจะประสบความสำเร็จในการเมืองยุโรปได้จะต้องประสานความร่วมมืออย่างเป็นเอกภาพระหว่างบรรดาสมาชิกราชวงศ์ของแต่ละนครรัฐเข้าด้วยกัน

แต่ถึงอย่างไรก็ดี ความคิดของกาเกิร์นก็ยังไม่อาจโน้มน้าวเหล่าสมาชิกในแต่ละราชรัฐได้เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่ไว้วางใจตัวเขาในฐานะตัวแทนของอาณาจักรปรัสเซีย หลายราชรัฐในเยอรมันต่างมองว่าปรัสเซียพยายามเข้ามามีบทบาทในสภาแฟรงก์เฟิร์ตมากเกินไปและอาจแทรกแซงกิจการภายในดินแดนอื่น ๆ ได้ เช่นเดียวกับอาร์ชดยุกโยฮานน์แห่งออสเตรียซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแห่งจักรวรรดิก็มองว่าปรัสเซียพยายามบดบังสถานะภาพของออสเตรียด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ออสเตรียยังมองว่าปรัสเซียแท้ที่จริงแล้วปรัสเซียยังคงปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มิใช่ระบอบประชาธิปไตยตามที่ทุกแกนนำปฏิวัติในราชรัฐต่าง ๆ เรียกร้อง ขณะที่กลุ่มเสรีนิยมสายปานกลาง (moderate liberals) ในสภาแฟรงก์เฟิร์ตยังพยายามโน้มน้าว

ให้สภาปฏิรูปรัฐธรรมนูญไปในทิศทางที่ถวายนานาจนตั้งแต่พระมหากษัตริย์ สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าภายในสภาแฟรงเฟิร์ตยังมีความขัดแย้งเกี่ยวกับพิมพ์เขียวรัฐธรรมนูญการปกครองประเทศ

ในช่วงระหว่างการเปิดประชุมสภาในวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 อยู่ ณ กาเกิร์น (Gagern) พยายามเร่งการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญของชนชาวเยอรมัน อีกทั้งเขายังมีความหวังที่จะรวมชาติเยอรมันเข้าด้วยกัน ความมุ่งหวังและความปรารถนาของเขาทำให้สภาแฟรงเฟิร์ตต้องเปิดประชุมสภามากกว่า 230 ครั้ง อย่างไรก็ตามในช่วงสมัยการประชุมก็เกิดความโกลาหลขึ้นเล็กน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างในพื้นฐานรัฐธรรมนูญทางการเมืองของแต่ละนครรัฐ แต่อย่างไรก็ดี ตัวแทนของแต่ละนครรัฐซึ่งส่วนใหญ่มาจากการรวมตัวของสมาชิกสโมสรของนครรัฐซึ่งเป็นพื้นที่อภิปรายประเด็นทางการเมืองที่พวกเขาสนใจและนำไปสู่การพัฒนาระบบกลุ่มการเมืองขึ้น การรวมตัวกันของสมาชิกในสโมสรต่าง ๆ เหล่านี้ในหลายนครรัฐได้นำมาสู่การรวมตัวของกลุ่มสมาชิกที่มีความคิดในทิศทางเดียวกัน ด้วยเหตุนี้การจัดตั้งกลุ่มการเมืองจึงมีที่มาจากสโมสรในนครรัฐเยอรมันในช่วงระยะแรกเริ่มสมาชิกในสภาแฟรงเฟิร์ตยังแบ่งออกเป็นสามกลุ่มใหญ่ด้วยกันคือ กลุ่มฝ่ายซ้ายประชาธิปไตยหรือที่เรียกกันว่า Ganzen กลุ่มฝ่ายกลางเสรีนิยมหรือที่เรียกกันว่า Halben และกลุ่มฝ่ายขวานูรักษานิยม ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีแนวทางการเมืองเฉพาะกลุ่มตลอดจนนโยบายของพวกเขาที่ต่างกันออกไป

การจัดสร้างรัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิเยอรมัน

สภาแฟรงเฟิร์ตได้แต่งตั้งคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นหนึ่งชุดเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 โดยมีบาสเซอร์มานน์ (Friedrich Daniel Bassermann) เป็นประธานสภาในขณะนั้นและยังทำหน้าที่รับผิดชอบในการประสานการร่างรัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิขึ้น ต่อมาในปลายปีเดียวกันได้มีการร่างพิมพ์เขียวของสภาว่าด้วยหลักการขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวเยอรมัน ร่างกฎหมายดังกล่าวนี้ยังได้ครอบคลุมเสรีภาพในการเดินขบวน (Randers-Pehrson, 1999: 436 – 437) การปฏิบัติกันอย่างเสมอภาคของปวงชน การยกเลิกระบอบอภิสิทธิ์ทางชนชั้นตลอดจนพันธนาการ

ที่มีมาในสมัยยุคกลาง เสรีภาพทางศาสนา การยกเลิกการประหารชีวิต เสรีภาพทางการศึกษา เสรีภาพในการรวมตัวทางการเมือง เสรีภาพทางด้านสื่อตีพิมพ์ และเสรีภาพทางการค้าเป็นต้นภายหลังจากการถกเถียงอภิปรายอย่างยาวนาน รัฐสภาแฟรงก์เฟิร์ตได้ผ่านรัฐธรรมนูญแห่งแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt constitution) ซึ่งนับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิเยอรมัน (imperial constitution) อย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ 28 มีนาคม ค.ศ. 1849 ด้วยเสียงमतอย่างฉิวเฉียดด้วยคะแนน 267 ต่อ 263 เสียงทั้งนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้ประกาศถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชาวเยอรมันในด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิตีพิมพ์ การนับถือศาสนา การรวมตัวจัดกิจกรรมทางการเมืองรวมถึงข้อกำหนดในกฎหมายเทียบบารว่าด้วยการสืบทอดสันตติวงศ์ของจักรพรรดิผู้ปกครองชนชาวเยอรมัน สมาชิกส่วนใหญ่ที่รับร่างหลักการดังกล่าวส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นสมาชิกของกลุ่มอดีตประธานรัฐสภาเก่าเกิร์นทังสัน (Holborn, 1982: 83–84) รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ยังได้มีการแยกโครงสร้างออกเป็นสองส่วนคือสภาสามัญชน (volkshaus) และสภาผู้แทนนครรัฐ (staatenhaus) เป็นสำคัญ

หลังจากการร่างรัฐธรรมนูญเป็นที่เรียบร้อย ในที่สุดสภาแฟรงก์เฟิร์ตจึงมีรูปแบบโครงสร้างการปกครองในแนวทางของระบอบราชาธิปไตย (constitutional monarchy) ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่ฝ่ายชาตินิยมกษัตริย์ในสภาคาดหวังไว้ตัวแทนสมาชิกเหล่านี้ทราบดีว่าพระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ทรงเคลือบแคลงการทำงานของสมาชิกในสภาแฟรงก์เฟิร์ตเนื่องจากเป็นสภาของพวกเขาปฏิวัติ อีกทั้งเมืองแฟรงก์เฟิร์ตยังตั้งอยู่ติดอาณาจักรปรัสเซียทำให้เป็นที่เพ่งเล็งต่อเหล่าสมาชิกนครรัฐเยอรมันนอกจากนี้ที่สำคัญพระเจ้าเฟรเดอริกทรงเกรงว่าแกนนำมวลชนเหล่านี้จะปลุกกระแสการเรียกร้องประชาธิปไตยในปรัสเซีย แต่อย่างไรก็ดี ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1849 ก่อนหน้าลงคะแนนเสียงไม่นานนักทางรัฐบาลปรัสเซียได้แจ้งเจตนารมณ์ต่อที่ประชุมสภาแห่งแฟรงก์เฟิร์ตว่าปรัสเซียเองก็ยอมรับแนวคิดรูปแบบการปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตยเช่นกันทำให้เหล่าสมาชิกสภามีความหวังว่าหากประมุขปรัสเซียยอมรับเป็นผู้นำก็จะทำให้เยอรมันรวมกันเป็นปึกแผ่นได้ตามที่พวกเขาตั้งปณิธานเอาไว้

ทางการปรัสเซียได้สนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของสภาแฟรงก์เฟิร์ตซึ่งต่างจากนครรัฐอื่นๆ ในเยอรมัน เช่น บาวาเรีย เวิร์ตเทิมเบิร์ก แซกโซนี และฮันโนเวอร์ที่ยังคงต้องการรักษาสถานอำนาจระบอบอนุรักษนิยมเอาไว้ด้วยแทนของสภาแฟรงก์เฟิร์ตยังได้จัดประชุมอยู่หลาย ๆ ครั้ง รวมถึงหารือร่วมกันเพื่อสร้างสายสัมพันธ์ที่ีระหว่างสภาแฟรงก์เฟิร์ตกับสภาแห่งชาติปรัสเซียสมาชิกในสภาแฟรงก์เฟิร์ตต้องการหาแนวร่วมเพื่อต่อต้านพวกฝ่ายซ้ายสุดโต่งในสภาซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นพวกนิยมสายออสเตเรีย ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1849 ทางสภาแฟรงก์เฟิร์ตได้หยิบยกเรื่องระบอบการสรรหาตัวแทนองค์จักรพรรดิ (Kaiserdeputation) ขึ้นมาพิจารณา ทั้งนี้การเลือกตัวแทนองค์จักรพรรดินั้นจะต้องได้รับการพิจารณาจากสมาชิกสภาแฟรงก์เฟิร์ตโดยตรงเท่านั้นแต่อย่างไรก็ดี สภาล่างหรือสภาสามัญชนซึ่งส่วนมากล้วนแล้วเป็นพวกเยอรมันนิยมปรัสเซียพยายามที่จะลดทอนอำนาจของออสเตเรียในสภาแฟรงก์เฟิร์ต

พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 4 ทรงถูกคาดหวังจากสภาแฟรงก์เฟิร์ตเพื่อรับตำแหน่งจักรพรรดิแห่งเยอรมัน
แต่ท้ายที่สุดก็ทรงปฏิเสธคำร้องขอจากสภา
ที่มา : en.wikipedia.org

ในที่สุดสมาชิกสภาแฟรงก์เฟิร์ตจึงได้ทำการเลือกตั้งขึ้นโดยกษัตริย์แห่งปรัสเซียทรงได้รับเลือกเป็นประมุขสูงสุดของเยอรมันเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ค.ศ. 1849 ด้วยคะแนน 290 และงดออกลงคะแนนเสียง 248 เสียง (Hans-Joachim, 2001: 159) ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าเสียงส่วนใหญ่ที่งดลงคะแนนเสียงมาจากกลุ่มฝ่ายซ้ายจากสมาชิกในนครรัฐ

เยอรมันทางตอนใต้ซึ่งเป็นพวกที่นิยมออสเตรีย ในเดือนเมษายนปีเดียวกันตัวแทนของ
สภาแห่งชาติเยอรมันได้เข้าพบกับพระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ที่กรุงเบอร์ลินและ
ร้องขอให้พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งเป็นจักรพรรดิตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ด้วย แม้ว่า
พระองค์จะรู้สึกเป็นเกียรติกับตำแหน่งดังกล่าว ทั้งยังทรงยืนยันในหลักการเทวสิทธิราช
ของสถาบันพระมหากษัตริย์แต่ท้ายที่สุดก็ทรงปฏิเสธพร้อมทั้งให้เหตุผลว่าจะทรงรับ
ตำแหน่งไกเซอร์โดยการยอมรับจากบรรดาเจ้าราชรัฐรวมถึงนครเสรีรัฐต่าง ๆ เท่านั้น
อีกทั้งพระองค์ไม่ทรงปรารถนาที่จะสวมมงกุฎที่มาจากกาปฏิวัติซึ่งกษัตริย์ในหลาย
ดินแดนต่างต่อต้านระบอบดังกล่าวนี้

ความขัดแย้งระหว่างออสเตรียและปรัสเซียยังคงเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ จนกระทั่ง
นครรัฐเยอรมันที่สนับสนุนออสเตรียได้ถอนผู้แทนของตนออกจากสภาที่ประชุม
แฟรงก์เฟิร์ต ขณะเดียวกันในช่วงเวลาดังกล่าวเหตุการณ์ความวุ่นวายยังคงเกิดขึ้นเมื่อ
กลุ่มกบฏิตาอาวูชซึ่งสนับสนุนการปฏิวัติรัฐธรรมนูญนับตั้งแต่แซกโซนี พาเลาไทน์
บาเดินต้องการเคลื่อนไหวเรียกร้องรัฐธรรมนูญและการปฏิรูประบอบกษัตริย์ การจลาจล
จึงเปิดโอกาสให้ปรัสเซียแสดงฐานะเป็นผู้นำของเยอรมันด้วยการแทรกแซงทางกองทัพ
เพื่อคุ้มครองแก่ราชรัฐหลายแห่งที่ถูกคุกคามจากการปฏิวัติทำให้กลุ่มกบฏถูกปราบ
อย่างรวดเร็ว ขณะที่บรรดาแกนนำหลายคนในนครรัฐเยอรมันต่างถูกทางการจับกุมตัว
บางคนถูกตัดสินโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต และทำให้ในท้ายที่สุดการปฏิวัติ
ในนครรัฐต่าง ๆ ของเยอรมันต้องล้มเหลวลงอย่างสิ้นเชิงอันเนื่องมาจากการแตกแยก
ภายในกลุ่มที่มีความต้องการหลากหลาย นักปฏิวัติบางคนต้องเดินทางลี้ภัยออกนอก
ประเทศไปยังสหรัฐอเมริกา เช่น คาร์ล ชูซ (Carl Schurz) ฟรานซ์ ซิเกล (Franz Sigel)
และฟรีดริช เฮ็คเคอร์ (Friedrich Hecker) ทั้งนี้กลุ่มผู้อพยพเหล่านี้ถูกเรียกว่ากลุ่มสหาย
สี่สิบแปด (Forty-Eighters) ในเวลาต่อมา (Randers-Pehrson, 1999: 314)

ภายหลังจากที่สมาชิกตัวแทนของออสเตรียได้ลาออกจากที่ประชุมสภาแฟรงก์เฟิร์ต
ต่อมาในเดือนพฤษภาคมปีเดียวกัน สมาชิกตัวแทนของปรัสเซียก็ได้ลาออกจากที่ประ
ชุมสภาแฟรงก์เฟิร์ตเช่นกันเนื่องจากการกดดันอย่างหนักของสมาชิกในสภาแห่งชาติ
ปรัสเซียที่มองว่าปรัสเซียกำลังเปิดประตูการปฏิวัติอีกครั้ง สภาแฟรงก์เฟิร์ตได้สิ้นสุดวาระ
การประชุมลงในปีดังกล่าว และการเลือกตั้งครั้งใหม่ก็ไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นอีกครั้ง ทั้งนี้

เพราะกาเกิร์นไม่ได้พิจารณาให้มีการเลือกตั้ง เพียงไม่ก็อาทิตยต่อมาตัวแทนของกลุ่มอนุรักษนิยมและชนชั้นกลางเสรีนิยมก็ได้ทยอยลาออกจากสภา คงเหลือแต่เพียงกลุ่มฝ่ายซ้ายที่ยังคงเหลืออยู่ในสภาซึ่งกลุ่มสมาชิกดังกล่าวนี้ยังคงยืนยันว่านครรัฐเยอรมันกว่า 28 แห่งยังคงยืนยันในหลักการรับรองรัฐธรรมนูญแฟรงก์เฟิร์ตและเริ่มต้นรณรงค์เรียกร้องการใช้รัฐธรรมนูญแฟรงก์เฟิร์ตว่าเป็นรัฐธรรมนูญของชนชาวเยอรมัน แต่ถึงกระนั้นก็มีการต่อต้านจากสมาชิกบางกลุ่มก็ยังคงมีความขัดแย้งระหว่างกันเป็นระยะ เนื่องจากกลุ่มฝ่ายซ้ายเองนั้นต้องการให้มีการเลือกตั้งตามแนวทางของการปฏิรูปที่วางไว้

กลุ่มสมาชิกฝ่ายซ้ายมีความพยายามที่จะเสนอร่างอำนาจการบริหารแก่สภาเพิ่มขึ้นเพื่อบังคับให้สมาชิกนครรัฐอื่น ๆ ที่ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎกติกาและละเมิดคำสั่งของสภาโดยจะต้องรับโทษ นอกจากนี้กลุ่มฝ่ายซ้ายยังเรียกร้องให้การใช้กำลังทางทหารเพื่อพิทักษ์คุ้มครองรัฐธรรมนูญของสภาเอาไว้ อย่างไรก็ตาม ความล้มเหลวที่ก่อตัวขึ้นอย่างช้า ๆ ทำให้ชนชั้นกลางและผู้นำนักการเมืองเสรีนิยมของกลุ่มอัลเบหรือกลุ่มฝ่ายกลางเสรีนิยมต่างพากันปฏิเสธแนวทางการปฏิรูปที่กลุ่มฝ่ายซ้ายมีดำริฟื้นฟูขึ้น อีกทั้งยังต่างพากันถอนตัวออกจากสภาแฟรงก์เฟิร์ตกันไปเกือบทั้งหมด

การฟื้นฟูการปฏิวัติของกลุ่มฝ่ายซ้ายในสภาแฟรงก์เฟิร์ตไม่ประสบความสำเร็จ แม้ว่าสมาชิกจะพยายามปลุกเร้าให้ใช้ความรุนแรงเป็นตัวสร้างกระแสก็ตาม แต่ถึงอย่างไรก็ดี แนวทางการใช้ความรุนแรงดังกล่าวก็ประสบความสำเร็จบ้างเช่นกัน เช่น ในอาณาจักรแซกโซนีและนำไปสู่การปฏิวัติครั้งใหญ่ที่กรุงเดรสเดินเมืองหลวงของแซกโซนี นอกจากนี้ยังรวมถึงในอาณาจักรบาวาเรียที่คณะปฏิวัติได้ก่อรัฐประหารขึ้น และที่ดัชชีบาเดินซึ่งเกิดปฏิวัติขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ซึ่งทำให้แกรนด์ดยุกเลโอโพลด์ได้หลบหนีออกไปเนื่องจากเหล่าทหารได้ก่อจลาจลขึ้นที่เมืองรัสตัทท์ (Rastatt) และได้มีการประกาศสาธารณรัฐบาเดิน (Baden republic) โดยคณะรัฐบาลปฏิวัติขึ้น

กระแสการปฏิวัติที่ลุกลามขึ้นทั่วดินแดนเยอรมันจึงทำให้ปรัสเซียไม่อาจนิ่งเฉยอยู่ได้ ท้ายที่สุด ปรัสเซียจึงต้องนำกองทัพเข้ามาปราบปรามกองกำลังทหารปฏิวัติและเตรียมที่จะขับไล่ตัวแทนที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในสภาแฟรงก์เฟิร์ตในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1849 ตัวแทนที่ไม่เห็นด้วยกับพวกประชาธิปไตยสุดโต่งต่างเริ่มทยอยลาออกและเตรียมกลับสู่นครรัฐของตน ในวันที่ 26 พฤษภาคมปีเดียวกันนั้นสภา

แห่งชาติแฟรงก์เฟิร์ตได้แก้ไขรัฐธรรมนูญโดยลดจำนวนสมาชิกสภาลงเนื่องมาจากการลาออกของสมาชิกในหลายนครรัฐก่อนหน้านี้ ขณะที่ตัวแทนที่ยังคงหลงเหลืออยู่ได้ตัดสินใจหลักหนีออกจากอิทธิพลของปรัสเซียและเข้าไปสังกัดในสภาสตุทการ์ทในนครรัฐเวร์ตเทิมบูร์กในวันที่ 31 พฤษภาคมแทนที่นี้สภาสตุทการ์ทมีฟรีดิช โรเมอร์ (Friedrich Römer) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ควบคุมสภาอีกทั้งยังเป็นผู้ที่เลื่อมใสในแนวทางการปฏิรูปด้วย (Hans-Joachim, 2001: 70–71)

การล่มสลายของสภาแฟรงก์เฟิร์ตกับการฟื้นฟูอำนาจอนุรักษนิยมใหม่ของปรัสเซีย

ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในสภาเกิดขึ้นนับตั้งแต่ช่วงแรกของการประชุมเมื่อกลุ่มเสรีนิยมสายปานกลาง (moderate liberals) ต้องการยกเว้นรัฐธรรมนูญซึ่งมีสาระสำคัญที่จะให้อำนาจแก่สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นองครัษฎาธิปไตย ขณะที่กลุ่มพวกสุดโต่งซึ่งมีอยู่น้อยมากในสภาแฟรงก์เฟิร์ตมีความต้องการในการร่างรัฐธรรมนูญที่ต่างออกไป ด้วยเหตุนี้กลุ่มการเมืองของสมาชิกที่มีอยู่ในสภาจึงขาดความเป็นเอกภาพทำให้สภาเกิดการโต้เถียงและขัดแย้งอย่างมากเนื่องจากพื้นฐานความคิดของสมาชิกที่ต่างกันไป หลังจากการปฏิวัติฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1848 แนวคิดชาตินิยม เสรีนิยมและอุดมการณ์ในระบอบประชาธิปไตยในเยอรมันได้ทวีอิทธิพลมากขึ้นอย่างต่อเนื่องชาวเยอรมันจำนวนมากมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการรวมชาติ อย่างไรก็ตามความขัดแย้งซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการล่มสลายของสภาแฟรงก์เฟิร์ตมาจากความต้องการของกลุ่มฝ่ายซ้ายที่ต้องการเรียกร้องให้สภาประกาศอำนาจอธิปไตยและการร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนขึ้นโดยไม่อิงอำนาจอยู่กับสถาบันกษัตริย์

ดังนั้น เมื่อเวลาผ่านไปสภาแฟรงก์เฟิร์ตจึงไม่อาจพิสูจน์การยอมรับจากปวงชนชาวปรัสเซียรวมถึงประชาชนในอีกหลายนครรัฐเยอรมันได้ ทางสภาแฟรงก์เฟิร์ตยังไม่สามารถที่จะทำให้นครรัฐเยอรมันรวมตัวขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้ตามที่ได้มีการคาดหวังไว้การแตกแยกภายในสภาแฟรงก์เฟิร์ตยังรวมถึงความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นในหลายกรณีด้วยกัน เช่น ความหลากหลายของสมาชิกในสภาที่มีอยู่หลายกลุ่ม อาทิ กลุ่ม Grossdeutschland ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการรวมชาติเยอรมันเข้าด้วยกันกลุ่ม Kleindeutschland ซึ่งเป็นกลุ่มชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามายังเยอรมัน กลุ่ม

นิยมคาทอลิก กลุ่มนิยมโปรเตสแตนต์ กลุ่มสายสนับสนุนออสเตรีย และกลุ่มสายสนับสนุนปรัสเซีย เป็นต้น กลุ่มสมาชิกที่มีมากมายเหล่านี้ยังเป็นสาเหตุสำคัญที่สร้างความไม่เป็นเอกภาพในสภาแฟรงก์เฟิร์ตด้วย กรณีที่มีการถกเถียงกันเป็นอย่างมากคือนโยบายการสร้างชาติเยอรมันร่วมกัน (pan-Germanism) รวมทั้ง การแยกตัวอย่างเด็ดขาดระหว่างออสเตรียกับเยอรมันซึ่งเป็นวิวาทะ ที่ถกเถียงกันอย่างดุเดือดในสภาแฟรงก์เฟิร์ต นอกจากนั้นครรัฐแต่ละแห่งต่างพยายามรักษาผลประโยชน์ของครรัฐตนเป็นที่ตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังเหตุการณ์ที่ปรัสเซียนำกองทัพเข้าบุกแคว้นเฮลลิก-โฮลซ์ไตน์โดยปราศจากการขอมติจากสภาแฟรงก์เฟิร์ตและการที่ออสเตรียนำกองทหารเข้าปราบปรามประชาชนผู้เรียกร้องเสรีภาพในกรุงเวียนนาโดยที่ไม่นำเรื่องดังกล่าวเข้าหารือในที่ประชุมสภา

ความอ่อนแอของสภาแฟรงก์เฟิร์ตยังสืบเนื่องมาจากการที่สภาไม่มีอำนาจในการจัดเก็บภาษี ทำให้ทางสภาต้องกลับไปพึ่งพาอำนาจของสถาบันกษัตริย์อีกครั้ง ขณะเดียวกันสมาชิกสภาจำนวนมากยังคงมีอิทธิพลในแต่ละท้องถิ่นซึ่งพยายามหาทางกำจัดอำนาจของสมาชิกฝ่ายปฏิรูปโดยเฉพาะสมาชิกฝ่ายซ้ายให้ออกจากสภา แนวทางของกลุ่มสุดโต่งหรือพวกฝ่ายซ้ายค่อย ๆ เสื่อมอำนาจลงเนื่องจากการจลาจลในหลายพื้นที่ที่ถูกปราบปรามอย่างหนักจากทางการ ทำให้ความหวังที่จะได้สมาชิกฝ่ายสุดโต่งเพิ่มขึ้นในสภาแฟรงก์เฟิร์ตต้องยุติลง นอกจากความขัดแย้งของเหล่าสมาชิกในสภาแฟรงก์เฟิร์ตที่มีมากแล้ว เจ้าผู้ครองราชย์รัฐหลายแห่งในเยอรมันต่างกังวลถึงการคุกคามที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน เช่น เหตุการณ์ที่กษัตริย์แห่งบาวาเรียทรงสละราชบัลลังก์ซึ่งเป็นผลส่วนหนึ่งมาจากการคุกคามของมวลชนที่เกิดขึ้นเพื่อเรียกร้องเสรีภาพในดินแดน นอกเหนือจากนี้เจ้าราชรัฐอีกหลายองค์ยังไม่เต็มพระทัยที่จะสละอำนาจบางส่วนแก่สภาแฟรงก์เฟิร์ตเพื่อให้เกิดการรวมชาติ ในบางรัฐเจ้าบางองค์ทำการปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงอย่างหนัก ความวุ่นวายและความคลุมเครือที่เกิดขึ้นทำให้ทางการบางรัฐได้เรียกตัวผู้แทนกลุ่มจากสภาแฟรงก์เฟิร์ตกลับนครรัฐตน

สภาแฟรงก์เฟิร์ตยังได้รับเสียงสนับสนุนจากนครรัฐเยอรมันทางตอนใต้เท่านั้น ซึ่งนครรัฐเยอรมันทางตอนใต้เหล่านี้ล้วนเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับออสเตรียเป็นอย่างมาก แต่ภายหลังจากที่ออสเตรียนำกองทัพเข้าปราบปรามในราชรัฐอิตาลีระหว่าง

ค.ศ. 1848-1849 ราชวงศ์ฮับส์บูร์กของออสเตรียก็เตรียมพร้อมที่จะนำกองทัพเข้าปราบ
ราชอาณาจักรเยอรมันที่คิดจะแยกตัวเช่นเดียวกับราชวงศ์โฮเฮนโซลเลิร์นของ ปรัสเซียที่พยายาม
สร้างสถานภาพอำนาจความเป็นผู้นำของตนในเยอรมันเพื่อตั้งความศรัทธาต่อนครรัฐ
ต่าง ๆ เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้สาธารณชนเยอรมันมองว่าทั้งปรัสเซียและออสเตรีย
ต่างวางอำนาจเกินขอบเขตในสภาและเป็นการหยามเกียรติสมาชิกนครรัฐเยอรมันอื่น ๆ
เช่นกัน สิ่งเหล่านี้จึงทำให้สภาแห่งชาติเยอรมันหรือสภาแฟรงก์เฟิร์ตต้องสูญเสียชื่อเสียง
เป็นอย่างมากในสายตาของประชาชนเยอรมัน

ในที่สุด ปัญหาที่เกิดขึ้นกว่าจะแก้ไขได้ทำให้สภาแฟรงก์เฟิร์ตต้องยุบตัวลงในเดือน
มิถุนายน ค.ศ. 1849 อดีตสมาชิกสภาแฟรงก์เฟิร์ตราว 154 คนซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแล้ว
แต่เป็นกลุ่มฝ่ายซ้ายสุดโต่งได้มารวมตัวกันที่เมืองสตูทการ์ทในนครรัฐเวือร์ทเทิมบูร์ก
แต่อย่างไรก็ดี การประชุมของสมาชิสดังกล่าวที่เหลือนั้นถูกมองว่าเป็นสมาชิกเถื่อน
(rump parliament) เท่านั้น (Hans-Joachim, 2001: 50 -51) ทั้งนี้รัฐบาลเฉพาะกาล
ที่เกิดจากการปฏิวัติรวมถึงผู้สำเร็จราชการในอีกหลายนครรัฐต่างไม่ยอมรับอำนาจ
ของสมาชิกเถื่อนหลายนครรัฐประกาศว่าจะไม่ยอมรับตัวแทนเหล่านี้ อย่างไรก็ตามสมาชิก
ในสภาเถื่อนยังคงมีการประชุมสภาตามปกติและยังเชื่อว่าพวกเขายังคงมีอำนาจ
ตามมติตนและพหุมติในการพิจารณากฎหมายรวมถึงข้อบัญญัติต่าง ๆ สมาชิกสภาเถื่อน
ได้มีการพิจารณาการต่อต้านการจัดเก็บภาษี การเรียกเกณฑ์ทหารของนครรัฐต่าง ๆ
 อีกทั้งยังบีบบังคับให้หลายนครรัฐกลับมายอมรับรัฐธรรมนูญแห่งโบสถ์เซนต์ปอลที่
เหล่าสมาชิกได้ร่วมกันร่างขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1848 อย่างไรก็ตาม อำนาจของสมาชิกสภาเถื่อน
ก็เป็นเพียงระยะสั้นเท่านั้น เนื่องจากภายหลังที่กองทัพของปรัสเซียประสบความสำเร็จ
ในการปราบปรามจลาจลในพาราไทน์แล้ว ปรัสเซียก็เคลื่อนทัพมายังนครรัฐเวือร์ท
เทิมเบอร์ก ต่อมาในวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 1849 โรเมอร์แกนนำคนสำคัญของสภาได้
แจ้งต่อประธานสภาว่ารัฐบาลแห่งเวือร์ทเทิมบูร์กไม่สามารถประชุมกันได้เนื่องจากถูก
คุกคามจากปรัสเซีย ทำให้โรเมอร์มีแผนการที่จะเปลี่ยนการประชุมไปยังสภาคาร์ลลูห์
(Karlsruhe) ในแคว้นบาเดิน แต่แผนการที่เขาวางไว้ก็ไม่สัมฤทธิ์ผลเนื่องจากนคร
รัฐบาเดินส่อเค้าที่จะพ่ายแพ้สงคราม เพียงไม่กี่อาทิตย์ต่อมาบาเดินก็พ่ายแพ้ต่อ
ปรัสเซียในที่สุด ในที่สุดโรเมอร์ และสมาชิกเถื่อนในสภาเวือร์ทเทิมบูร์กก็ต้องหลบหนีไป
ด้วยเช่นเดียวกัน

ภายหลังจากการสิ้นสุดอำนาจของสภาแฟรงก์เฟิร์ต ปรัสเซียได้หันมาสนับสนุนนโยบายความเป็นเอกภาพ (union policy) ซึ่งมีโจเซฟ ฟอน ราวอวิทซ์ (Joseph von Radowitz) แกนนำคนสำคัญของพรรคอนุรักษนิยม (Paulskircheparty) แห่งปรัสเซีย เป็นกระบอกเสียงสำคัญ พรรคอนุรักษนิยมต้องการให้ปรัสเซียเป็นผู้นำในราชรัฐต่าง ๆ ของเยอรมัน อีกทั้งในช่วงระหว่างการปฏิวัติเดือนมีนาคมซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่สร้างสัญญาณการช่องว่างให้ปรัสเซียก้าวขึ้นมาใช้อำนาจเพิ่มมากขึ้น (Holborn, 1982: 153–155) ปรัสเซียในฐานะที่มีบทบาทเป็นผู้นำในขบวนการปราบปรามการปฏิวัติแห่งเสรีนิยมได้แสดงภาวะผู้นำที่โดดเด่นอย่างมาก กระแสความเป็นผู้นำของปรัสเซียยังได้รับความนิยมจากมหาชนเยอรมันเพิ่มขึ้นภายหลังจากการทำสงครามใหญ่ทั้งสามครั้งของปรัสเซียและนำมาสู่การรวมชาติในเวลาต่อมา

สรุป

การปฏิวัติปรัสเซียในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848 ได้แสดงออกถึงอุดมการณ์ทางด้านเสรีภาพการเมืองของประชาชน แนวคิดด้านประชาธิปไตย รวมถึงอุดมการณ์ชาตินิยมของนักปฏิวัติที่ต้องการสร้างชาติเยอรมันขึ้น การเคลื่อนไหวของการปฏิวัติครั้งดังกล่าวนี้ยังเป็นผลมาจากการขับเคลื่อนของชนชั้นกลางและชนชั้นแรงงานที่เริ่มต้นต่อการเรียกร้องเสรีภาพทางการเมืองจากเหล่าชนชั้นสูงที่ผูกขาดอำนาจมายาวนาน ความสำเร็จของกลุ่มนักปฏิวัติปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อมีการจัดตั้งสภาแฟรงก์เฟิร์ตซึ่งเป็นสภาแห่งชนชาติเยอรมัน ทำให้ความหวังที่จะรวมชาติเยอรมันเริ่มก่อตัวขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงท้ายของการปฏิวัตินั้นชนชั้นผู้ปกครองของปรัสเซียสามารถคว่ำล้างแนวคิดกลุ่มเสรีนิยม ทำให้แกนนำปฏิวัติเหล่านี้ต้องหลบหนีออกจากเยอรมัน แม้การล่มสลายของรัฐสภาแฟรงก์เฟิร์ตจะถูมองว่าเป็นความล้มเหลวครั้งยิ่งใหญ่ของนักปฏิรูปเสรีนิยมในเยอรมัน แต่อย่างไรก็ดี สภาดังกล่าวก็ถือเป็นก้าวใหญ่ก้าวแรกที่สำคัญในทางประวัติศาสตร์ชนชาวเยอรมันในการรวมตัวขึ้นอีกครั้งหลังจากการล่มสลายของอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เยอรมันสามารถสร้างสำนึกความเป็นชาตินิยมมาจากการเติบโตของวงการอุตสาหกรรมในเยอรมันเอง การปฏิวัติอุตสาหกรรมในเยอรมันก็ได้สร้างชนชั้น

ทุนนิยมที่แข็งแกร่งขึ้นตลอดจนชนชั้นกลางที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว การเติบโตของระบบอุตสาหกรรมเยอรมันจึงค่อย ๆ ลดเลือนภาพลักษณ์ของโครงสร้างระบบเก่าหรือระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ให้เลือนลางลงตามกาลเวลาและนำมาสู่การรวมชาติใหม่อีกครั้งภายหลังเพียงสองทศวรรษต่อมา

เอกสารอ้างอิง

- Brose, Eric Dorn. (1997). **Germany History, 1789 – 1871 From the Holy Roman Empire to Bismarkian Reich**. New York: Berghahn Books.
- Craig, Gordon Alexander.(1980). **Germany, 1866 – 1945**.Oxford: Oxford University Press.
- Davis Randers-Pehrson, Justine (1999). **Germans and the Revolution of 1848–1849**. New York: Peter Lang.
- Dill, Marshall (1970). **Germany: A Modern History**. Ann Arbor, Michigan: University of Michigan Press.
- Hans-Joachim, Hahn. (2001).**The 1848 Revolutions in German-Speaking Europe**. London: Routledge.
- Holborn, Hajo. (1982). **A History of Modern Germany, 1840-1945**. New Jersey: Princeton University Press.
- Robertson, Priscilla Smith. (1971). **Revolutions of 1848 : A Social History**. New Jersey: Princeton University Press.
- Schulze, Hagen (2001).**Germany : A New History**. Harvard: Harvard University Press.
- Sheehan, James J. (1990). **German History, 1770–1866**. Oxford: Oxford University Press.